

אתר תימאטי מצטיין

בתערוכת "ירושלים 2006" זכה אתר אינטרנט תימאטי אמריקאי במדליה מוזהבת גדולה עם ציון של 86 נקודות – השג מרשימים למדי בהתחשב באיכות המוצגים באגף הספרות בתערוכה. האתר המדובר הוקם על ידי אספן אמריקאי בשם **פראן אדמס**, שהוא גם מנהל אתר האינטרנט של אגודת אספני הארכיאולוגיה של העולם הישן (The Old World Archaeology Study Unit). אגודה זו מסונפת הן לאגודה האמריקאית לבולאות נושאית (ATA) והן לחברה הבולאית האמריקאית (APS).

שם האתר לו מוקדש טור זה הוא Bone and Stone ("עצם ואבן"), וכותרת המשנה שלו היא echoes of the past through philately ("הדי העבר דרך הבולאות"). האתר מוקדש לאדם הקדמון כפי שהוא משתקף בבולאות, תוך שימת דגש על האדם הנאנדרטלי ותקופתו. כתובת האתר היא <http://www.boneandstone.com>. משם נגיע, דרך דברי הקדמה ובאמצעות שתי לחיצות עכבר, אל ליבו של האתר, בכתובת http://www.boneandstone.com/neandertal/neandertal_frame.html.

אתרים תימאטיים רבים מציגים את הבולים השייכים לנושא האיסוף על פי סדר כרונולוגי או על פי המדינה המנפיקה. האתר של אדמס מביא את סיפורו של האדם הנאנדרטלי ועולמו באמצעות דפי תצוגה בת מסגרת אחת. כידוע, תצוגות בנות מסגרת בודדת הן "נושא חם" בבולאות היום (ראה גם מאמרו של **מנחם לדור** בעמוד 13 על תערוכת ירושלים, המתייחס לנושא זה). תצוגה זו זכתה במדלית זהב לאומית ובפרס מיוחד לתצוגה התימאטית הטובה ביותר בהיקף של מסגרת בודדת בתערוכת אמריסטמפ שנערכה באפריל האחרון בטורונטו. לדעתי, כל מי שמתעניין בתצוגות בכלל ובתצוגות בהיקף של מסגרת בודדת בפרט יוכל ללמוד רבות מתצוגה זו.

בכלל, סקירת תצוגה תימאטית באינטרנט היא קלה הרבה יותר מאשר בתערוכה עצמה: לצופה יש שפע של זמן לסקור את הדפים בצורה נינוחה, בלא מגבלת הזמן של התערוכה, או העייפות הנגרמת מחמת עמידה ממושכת על הרגליים. אנו יכולים רק לקוות שמציגים רבים יעמידו את דפי התצוגה שלהם בפני הקהל הרחב באופן זה.

מעבר לתצוגה, האתר מסודר בצורה נאה ומאורגן באורח הגיוני וברור. מתחת לדפי התצוגה מופיעים מספר אייקונים המעבירים אותנו לעמודים ובהם מידע נוסף (המאויר, לעיתים, באמצעות בולים) או קישורים לאתרים רלוונטיים.

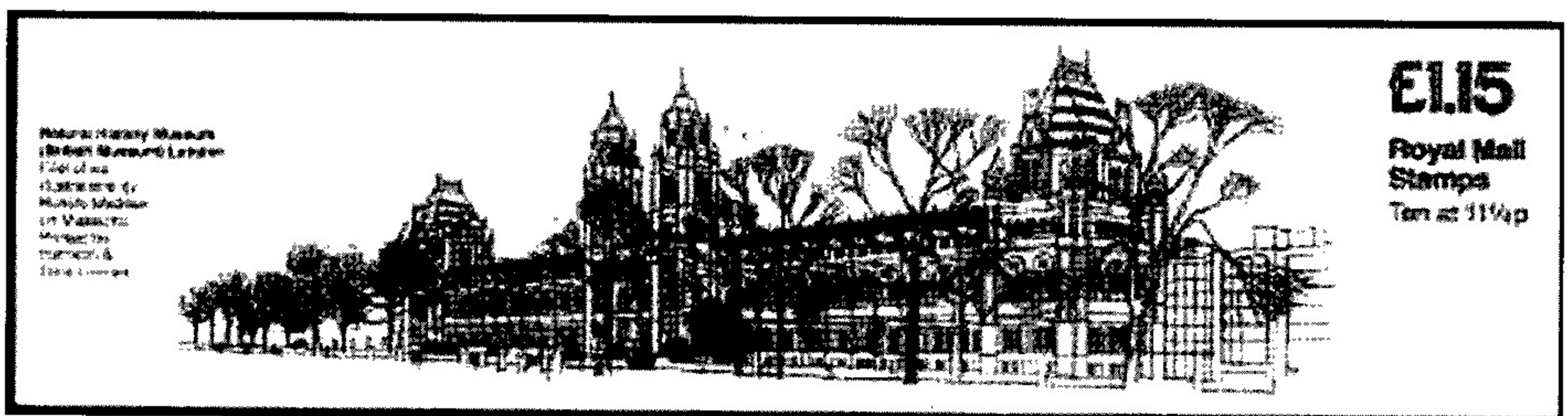
האתר נותן ביטוי למגוון הדעות הקיים ביחס למוצא האדם והשתלשלות עץ המשפחה של קופי האדם בעשרים מיליוני השנים האחרונות עד להופעת האדם המודרני והפיכתו למין האדם היחידי הקיים בימינו אנו. מוצגים בו, עד כמה שהחומר הבולאי מאפשר זאת, החוקרים השונים הקשורים בנושא, השינויים שחלו לאורך הזמן בהבנתנו המדעית את הנושא ואף הנקודות שנתרו "פתוחות" במחקר (באתר לא מופיע הויכוח בין הגישה המדעית וסיפור הבריאה המקראי).

שמונת הטבע הנחל עמוד.
המערה שבתחומה עשירה
במצאי אדם קדמון.

לנו כישראלים יש עניין מיוחד באדם הקדמון בזכות מגוון ממצאים שהתגלו בארץ - ממצאי נחל עמוד (שבזכותם מוכר במדע תת-מין של האדם שקרוי בין החוקרים "אדם עמוד") וממערות האדם הקדמון בנחל המערות שבהר הכרמל (תת מין "ארצישראלי" נוסף הידוע כ"אדם הר הכרמל"). ישנה אפילו תרבות חומרית שלמה של כלי אבן של האדם הקדמון הקרויה "התרבות הנטופית" בזכות הממצאים מבקעת בית נטופה המובילה מצפון מזרח אל נחל המערות - אתר טיול רגלי מומלץ לכל אוהבי הארץ בימי האביב. למרבית הצער השירות הבולאי עוד לא הנפיק בולים או פריטים אחרים המציגים את מקומה של ארצנו בהיסטוריה האנושית הקדומה.

פה ושם האתר מכיל טעויות מינוריות. בחלק המוקדש למוזיאונים המציגים אוספים בנושא האדם הקדמון מוזכר המוזיאון הבריטי ומוצגת חותמת תעמולה בריטית המראה את חזיתו המפוארת של בניין המוזיאון. במוזיאון הבריטי אכן מוצגת "גולגולת האדם מפילטדאון" - זיוף שנוצר במחצית הראשונה של המאה העשרים בנסיון לשייך את מוצא האדם לאירופה במקום לאפריקה. אבל האוסף העיקרי של המוזיאון הבריטי בתחום האדם הקדמון מוצג במקום אחר לגמרי - במוזיאון לתולדות הטבע, מוזיאון המופיע על כריכת קונטרס בריטי. מוזיאון הטבע הבריטי אינו מוזכר כלל באתר, וחבל. יחד עם זאת כדאי מאד לזכור שאין בטעויות מינוריות מעין זו להמעיט בערכו של האתר, שהוא מהאתרים התימאטיים המוצלחים ביותר שבנמצא.

מוזיאון הטבע בלונדון, המכיל אוסף מרשים של ממצאים הקשורים לאדם הקדמון ולתרבותו.

אני מבקש להודות לרון ברגר שהפנה את תשומת ליבי לאתר זה, וסיפק מידיעותיו בנושא. אשמח לשמוע מקוראים נוספים על האתרים החביבים עליהם.